Ob zmagovitem zaključku v prvem letu Titove petletke častitamo vsem množičnim organizacijam OF, vsem delovnim kolektivom jeseniškega okraja, zlasti novatorjem, udarnikom in racionalizatorjem k velikim delovnim uspehom in jim želimo v drugem letu petletke še večjih podvigov v borbi za prekoračenje plana, v borbi za socializem!

Leto I. Jesenice dne 3. januarja 1947 Štev. 1

Nekaj misli ob izidu „Jeseniškega kovinarja"

V bivši Jugoslaviji je takratna direkcija tovarne KID izdajala svoje glasilo „Tovarniški vestnik". Namen tega lista je bil prozoren: strahovati in preslepiti delavce. V njega so pisali po diktatu „gospoda direktorja". Po okupatorjevi zasedbi je list izhajal dalje pod imenom „Werk-Zeitung" z namenom, napraviti deželo nemško in fašistično. To se jim seveda ni posrečilo.

Po prihodu okupatarja so prvi zavedni delavci zapustili tovarno. Šli so tja, kamor jih je klicala domovina. V gozdovih niso pozabili svojih tavarišev, ki so še ostali v tovarni. Bili so iniciatorji in organzatorji glasila „Jeseniški kovinar", ki ga je izdajala OF za jeseniški okraj. „Jeseniški kovinar" je ogromno in težko nalogo častno opravil. Mobiliziral je delovne množice za vstop v NOV, razkrinkaval notranje sovražnike, prikazoval veličastne podvige naših borcev ter vlival ljudem samozavest ter trdno voljo, da so vztrajali v strašni, neenaki borbi.

Borba s fašizmom je bila za naše narode zmagovito končana. Delavci — v kolikor niso dali svoja življenja za srečo domovine — so se vrnili iz gozdov in odšli ponovno v tovarno na delo. Osvobojeni izkoriščevalcev je njihovo delo dobilo nov pomen in novo vsebino. V naših tovarnah, mestih in vaseh se je začelo lepše, svobodno življenje. Uspehi ustvarjalnih ljudi se vrstijo s tako naglico, da jim komaj sledimo.

Morda se bo kdo ob prvi številki današnjega „Jeseniškega kovinarja" vprašal, čemu nam je potreben, drugi bo zmajeval z glavo, češ, prvo številko bodo že zmašili skupaj, potem bo pa spet vse zaspalo kot lani. Vsem takim in podobnim ugovorom stavljamo nasproti našo odločno voljo in obljubo, da bo list zaenkrat izhajal redno vsakih štirinajst dni, pozneje pa bo postal tedenski obiskovalec naših domov.

Zakaj tako govorimo? Odgovor je enostaven: Naše centralno časopisje se ne more spuščati v podrobnosti, ne more objavljati in pojasnjevati prilik in neprilik, ki se tičejo izključno našega okraja. Zaradi tega bodimo veseli, da smo našli sredstva za rojstvo in življenje „Jeseniškega kovinarja". V njega bomo pisali vsi: delavec o veselih in neveselih dogodkih v posameznih obratih in raznih podjetjih, kmet o življenju na kmetih, intelignt o ljudski in splošni prosveti itd. V listu bo imela besedo tudi naša mladina, fizkulturniki in naše žene.

„Jeseniški kovinar" mora ideološko dvigati naše delovne množice v mestu in na vasi. Zaradi tega bomo pisali o uspehih in neuspehih političnega, gospodarskega in kulturnega življenja. Naloga dopisnikov je, da vidijo vse probleme okraja in o njih pišejo. Pišejo naj o študijskih krožkih, gledališču, godbi, pevskih zborih, kinu, knjižnicah itd. Sploh naj pišejo o naši zemlji in njenih lepotah, o ljudeh, ki to lepoto vidijo in čutijo. Na tej lepi in svobodni zemlji moramo postati vsi dobri ljudje. Vsi moramo pomagati ustvarjati dobre ljudi.

Delavec, podaj roko kmetu, povej mu, da tudi zaradi njegove sreče garaš v tovarni!

Kmet, podaj roko delavcu, povej mu, da tudi zaradi njega orješ svojo zemljo!

Inteligent, podaj roko obema, povej jima, da mora tvoje znanje postati lastnina vseh!

Vrata uredništva „Jeseniškega kovinarja" so na stežaj odprta. Pišite!

Petletni investicijski plan okraja Jesenice

Naloge našega zveznega in republiškega petletnega plana so jasno izražene v zakonu o petletnem planu, ki predvideva predvsem elektrifikacijo in industrializacijo države. Okrajni in krajevni plani pa morajo skrbeti zlasti za dvig lokalnega gospodarstva in izboljšanje ter novogradnje komunalnih naprav t. j. stanovanj, vodovodov, kopališč, parkov, cest, mostov, električne razsvetljave itd. Lokalna proizvodnja mora dopolnjevati zvezno in republiško proizvodnjo s tem, da črpa sredstva iz lokalnih virov.

Na podlagi teh smernic je Izvršilni odbor jeseniškga okraja izdelal petletni plan bodočega gospodarskega razvoja, ki predvideva dvig obstoječe in novogradnjo lokalne industrije. Velika skrb bo posvečena gradnji nujnih komunalnih naprav. Preširoko bi zašli, če bi se pri naštevanju bodočih del spuščali v podrobnosti. Zaradi tega navajamo tu najvažnejše postavke.

Opekarna v Dvorski vasi bo povečala proizvodnjo zidne opeke od 1,200.000 komadov na 3,000.000, proizvodnja krede od letnih 100 vagonov v l. 1946 na 1800 vagonov v l. 1951. Zgradili bomo dve tovarni, ki bosta odp. dke, ki nastanejo pri sečnji gozdov t. j. iglice smrek, jelk in borov, predelovali v eterična olja, tako da bo leta 1951 znašala proizvodnja teh olj najmanj 18.000 kg. V načrtu je organizacija mizarske delavnice za tipizirano stavbeno pohištvo, gradnja moderne apnenice z letno zmogljivostjo najmanj 1000 ton, razen tega se bo klavnica na Jesenicah, ki ne odgovarja sodobnim potrebam, razširila in modernizirala. V te namene bo Okrajni ljudski odbor investiral v teku petletke 19,000.000 din.

Razširila se bo električna mreža v sledečih krajih; v območju Krajevnega ljudskega odbora Begunje bomo elektrificirali sledeče vasi: Slatna, Mlaka, Srednja vas in Sv. Lucija; v območju Krajevnega ljudskega odbora Brezje vas Leše, območje Krajevnega ljudskega odbora Koprivnik - Gorjuše; v območju Krajevnega ljudskega odbora Boh. Bistrica vasi Nemški rovt, Ravne in Nomenj; v območju Krajevnega ljudskega odbora Zg. Gorje vasi Perniki, Sr. in Zg. Radovna; v območju Mestnega ljudskega odbora Jesenice Kočna in Podkočna ter del Hrušice. Za vsa ta dela bo investiranih najmanj 1,500.000 din.

Glavna naloga okrajnega petletnega plana pa je izgradnja komunalnih naprav, ki bodo v korist vsemu prebivalstvu našega okraja. Dovršili, obnovili in zgradili bomo vodovode na Jesenicah, Bledu, v Kropi, Stari Fužini, Boh. Beli, Podkončni ter trasa Begunje-Lesce-Radovljica. Vodovode v drugih krajih bomo gradili v drugi petletki. Obnovili in podaljšali bomo kanalizacijo na Bledu in Jesenicah.

V teh krajih, razen tega še v Radovljici in Lescah, bomo razširili obstoječo javno razsvetljavo. Katranizirali bomo ceste na Jesenicah in v Radovljici. Z nabavo treh avtobusov, postavitvijo garaž in avtomehaničnih delavnic bomo vzpostavili avtobusni progi Hrušica—Jesenice Javornik, ter Brezje—Zapuže—Žirovnica— Jesenice. razen tega bomo na Jesenicah zgradili letno in zimsko kopališče, obnovili letno kopališče na Bledu in zgradili zaprto kopališče v Radovljici. Za javne potrebe bo na Jesenicah zgrajena javna tržnica in tehtnica, ter javno stranišče na Jesenicah in na Bledu. Za vsa navedena dela so predvidene investicije v znesku 22.000.000 din. V kolikor razna manjša komunalna dela tu niso navedena, bodo finansirana iz rednih proračunov Krajevnih ljudskih odborov.

Da bi stanovanjsko stisko vsaj delno omilil, bo Mestni ljudski odbor Jesenice v prvi petletki zgradil 72 stanovanj, Krajevni ljudski odbor Radovljica in Lesce pa 18 stanovanj. Pri tem seveda niso upoštevana stanovanja, ki jih bo gradila Železarna za svoje delavce in nameščence. Teh stanovanj bo najmanj 500. Razen tega bo tudi Tovarna verig v Lescah zgradila večje število stanovanj. Vsa ta stanovanja bodo dvo- ali trosobna z vsemi pritiklinami in opremljena z modernimi napravami. V načrtu je tudi gradnja novega okrajnega doma na Jesenicah, ker sedanji prostori, ki so večinoma stanovanjski, že danes ne odgovarjajo svojim potrebam.

Veliko skrb posveča okrajni plan tudi kulturi in prosveti. V ta namen bomo gradili sedemletko na Srednji Dobravi, obnovili pa šole pri Sv. Križu, na Hrušici, Jesenicah, v Kranjski gori in Dovjem. Že v prihodnjem letu 1948 bo dokončana obnova šole na Bl. Dobravi, v Ovsišah, Lešah in Ribnem. Prav tako se predvideva gradnja nove gimnazije na Jesenicah, ki bo imela 21 učilnic in ostale pomožne prostore. Da bi v tej gimnaziji omogočili študij tudi okoličanom, bomo na Jesenicah zgradili moderen dijaški dom, v katerem bo prostora za najmanj 250 dijakov. V tem domu bodo velike zračne spalnice, lepe učilnice in razna igrišča, ki bodo zgovorno pričale o skrbi ljudske oblasti za vsestranski razvoj mladine.

Tudi za ljudsko prosveto so v planu visoke postavke, saj bomo gradili v prihodnjih letih

kar tri domove ljudske prosvete, in sicer v Kranjski gori, Mošnjah in Lancovem. Za naše najmlajše bodo na Jesenicah, v Radovljici in Žirovnici zgrajeni Domovi igre in dela.

V skrbi za zdravje prebivalstva bomo zgradili kopališči v Kranjski gori in Kropi, ter fizkulturni dom na Blejski Dobravi, obnovili pa fizkulturni dom v Žirovnici in drugih krajih. Za razvoj fizkulture so tudi predvidene postavke: za nabavo raznega športnega orodja in opreme.

Kot smo že v uvodu navedli, so to samo glavni obrisi, ki jih predvideva okrajni petletni plan. Posebno poglavje je v planu posvečeno razvoju domačega kmetijstva. Zaradi obširnosti in važnosti tega problema bomo o njem pisali prihodnjič v posebnem članku.

Mislimo, da ni treba posebej poudarjati, da so že z gornjimi nalogami pred nas postavljeni taki problemi, ki jih bo mogoče rešiti le s pomočjo vsega prebivalstva. Borba za izpolnitev tega plana bo zahtevala velikih naporov, zlasti so postavljene velike naloge pred našo mladino, članstvo OF in AFŽ, ki bodo morali mobilizirati vso delovno silo, ves razpoložljivi gradbeni material itd. Izvršitev tega plana je končno dolžnost vsakega prebivalca okraja, ker bo tudi vsak imel od izvršenih del neposredno korist.

Kuralt

Prehodna zastava

Glavnega odbora enotnih sindikatov Slovenije v rokah jeseniškega delavstva

V torek 9. decembra se je pomikala izpred jeseniške Železarne proti Javorniku velika povorka delavcev in delavk ter ostalega jeseniškega prebivalstva. Na čelu so bile zastave in prapori vseh množičnih organizacij. Za njimi je korakala sindikalna godba in dolg sprevod ljudi. V dvorani adjustaže javorniške valjarne je bila postavljena mogočna tribuna s sliko Tita in Stalina. Kmalu po drugi uri se je pod tribuno zbrala okrog 2000glava množica. Zvoki godbe so se izgubljali v zvokih drdrajočih valjarn. Ta dan je bil praznik metalurških Jesenic in Javornika. Dne 5. decembra 1947 je bil namreč dosežen letni plan Železarne, vsled česar je GOESS delavcem, kot najboljšemu kolektivu v Sloveniji, podaril prehodno zastavo. Podpredsednik kovinarske podružnice tov. Dolinar je pozdravil vse navzoče in rekel:

„Čestitam k vašemu velikmu uspehu in doprinosu k našim skupnim naporom. Zastava, ki ste si jo s svojim delom priborili, naj vam bo v bodoče kažipot, po katerem gradimo našo petletko."

Pred mikrofon je stopil predsednik OSS-a tov. Kristan Franc in povedal, da je Čehoslovaška republika med drugim odlikovala z redom dela tudi jeseniškega petkratnega udarnika tov. Pesjaka Danijela, bivšega borca v NOV, danes pa borca za plan. Ko mu je tov. Kristan pripenjal odlikovanje na prsi, je Pesjak dejal: „Imam občutek, kot da mi hoče srce izskočiti." Te preproste besede so vplivale na vse navzoče in tudi predsedniku OSS-a so drhtele roke, ko je odlikovancu izročal darilo.

Govorili so še delegati iz Guštanjske železarne, direktor domače Železarne tov. ing. Torkar, tajnik kovinarske podružnice pa je prebral več resolucij maršalu Titu in francoskim delavcem, ki so baš tiste dni z upornimi štrajki vodili borbe za svoje pravice.

Ko sem se po končani proslavi kretal med valujočo množico proti izhodu tovarne, sem nekoga slišal: „Fantje, vse oči so obrnjene na Javornik. Prokleto bo treba pljuniti v roke, če hočemo, da bomo zamujeno produkcijo zaradi pomanjkanja vode nadomestili in tako rešili čast javorniških valjarn. Borba za plan je tudi borba z našimi zastarelimi stroji, ki pa bodo kmalu zamenjani z elektromotorji."

C. F.

Tovarna — last delovnega ljudstva.

Foto: Slavko Smolej.

Nekaj pripomb k izidu volitev

v krajevne ljudske odbore v jeseniškem okraju

V našem okraju je bilo v času volivne kampanje v vseh volivnih enotah preko 200 volivnih sestankov. Nekaterim takšna politična aktivnost ni bila po godu; to so bili tisti, ki jim ni po volji, da bi množice same reševale politične in gospodarske naloge, da bi na javnih sestankih kritizirali nepravilnosti posameznikov in izbirale kandidate za Krajevne ljudske odbore. Takega napačnega mišljenja so bili tudi nekateri odbori Osvobodilne fronte, ki niso smatrali za svojo dolžnost, da bi sklicali množični sestanek, na katerem bi pojasnjevali razne ukrepe ljudske oblasti in pomagali Krajevnim ljudskim odborom. Odbori Osvobodilne fronte v Ribnem, Koritnem, Ljubnem, Podnartu in še nekateri niso imeli po več mesecev množičnega sestanka. Celo nekateri aktivisti so zapadali malodušju in se spraševali, čemu naenkrat volitve, davki, odkupi, razdeljevanje kart itd. Pripovedovali so, da bi bilo bolje, da bi se z eno ali drugo stvarjo počakalo, češ, da bodo slabi volivni rezultati.

Napaka aktivistov je bila tudi v tem, da niso znali na pravilen način pristopati k ljudem. Na sestankih je bilo preveč filozofiranja, govora o visoki politiki, premalo pa preprostega objasnjevanja, ki bi ga naš preprosti človek razumel in bi drugič raje prišel na sestanek. Aktivisti bodo morali osvojiti načelo, da je naša osnovna stvar naše gospodarstvo. Če bodo ljudje seznanjeni z našimi gospodarskimi nalogami in s perspektivo našega gospodarskega razvoja, si bo aktivist lahko priznal, da je opravil veliko politično delo. Naši aktivisti prav tega niso rešili v zadovoljivi meri in so se izogibali odkritega govorjenja in prepričevanja za izvedbo gospodarskih nalog.

Izkušnje predvolivne kampanje so nam pokazale, da tam, kjer so aktivisti pravilno, odkrito in preprosto govorili o našem gospodarstvu, pojasnjevali ukrepe ljudske oblasti, razčlenjevali tudi najtežje primere, je bilo delo uspešno. Krivda aktivistov je bila tudi v tem, da so delo Krajevnih ljudskih odborov prepuščali samemu sebi, da organizacije OF niso znale zaktivizirati množice v izpolnjevanju državljanskih nalog. Borba proti raznim špekulantom, škodljivcem ljudske oblasti, se ni vodila v zadovoljivi meri, skratka ni bila dovolj pojasnjena vloga in naloge osnovnih organov ljudske oblasti.

Seveda pa s tem nikakor nočemo trditi, da so vsega nepravilnega dela krivi izključno odbori OF ali posamezni aktivisti. Krivda leži tudi na okrajnem odboru OF, ki je terenskim aktivistom dajal premalo pomoči, na drugi strani pa zaviral njihovo iniciativo.

Tovariš Marinko poudarja, da so volitve v tem pogledu dragoceno zdravilo, da so pouk našim organizacijam in aktivistom prav v tem, da je treba ljudem odkrito povedati za kaj gre, da je treba objasniti, da je edina pot, po kateri gremo, pa če tudi je težka, edino pravilna pot, ki vodi k blagostanju. Kljub zgoraj navedenim pomanjkljivostim pa smo z izidom volitev lahko zadovoljni, in lahko rečemo, da so osnovne ljudske množice dobro razumele prednosti naše ljudske oblasti. Izid volitev je ponoven dokaz, da se je majhen del protiljudskih elementov pošteno zmotil, če je mislil, da bo s podtalnim rovarjenjem onemogočil enotnost OF. Število kroglic v nekaterih črnih skrinjicah pa mora biti resno opozorilo množičnim organizacijam v teh krajih. Vedeti morajo, da imajo v svoji sredi še sovražnika ljudstva, da bo treba še veliko pažnje in naporov. Udeležba in procenti v Krajevnem ljudskem odboru Ljubno dokazujejo, da je tam velik vpliv protiljudskega duhovnika, ki rovari proti naši ljudski oblasti. Ta je potegnil za seboj prav tiste, ki še niso ali pa nočejo spoznati novega časa in ki mislijo, da jih bo prišel kdo reševat preko Karavank. Tudi iz nekaterih drugih partizanskih krajev, zlasti iz zgornje bohinjske doline, morajo biti pouk našemu političnemu delu. Izid volitev tukaj dokazuje, da iz svoje srede ne znajo razkrinkati in izločiti tistih, ki delajo proti skupnim interesom. Med te kraje spadajo zlasti Stara Fužina, Srednja vas-Bohinj ter Koprivnik-Gorjuše. Sicer pa je slabe rezultate v teh krajih prištevati tudi zelo slabemu vremenu. Tudi izid volitev v Zg. Gorjah dokazuje vpliv podtalne politike tamkajšnjega duhovnika.

V nasprotju s temi slabimi Krajevnimi ljudskimi odbori pa moramo pohvaliti vasi Hrušico, Srednjo Dobravo, Bl. Dobravo, Podhom, Bohinjsko Belo in Jesenice, kjer so obstojale prav iste, če ne še večje težave kot pri ostalih odborih. Tu so se namreč zavedali, da so bili ukrepi, ki jih je izdala ljudska oblast, edino pravilni za prehod k nadaljnjemu blagostanju. Rezultati v Bohinjski Bistrici so pokazali zavednost ljudstva, razen v vaseh Nemški rovt in Ravne, kjer kmetje niso hoteli razumeti, da davki, ki so jim bili odmerjeni na podlagi njihovih dohodkov, služijo skupnosti, za dvig našega gospodarstva. Če Krajevni ljudski odbor Mošnje ni dosegel zadovoljivih rezultatov zlasti v Zg. Otoku, gre to na račun tiste peščice ljudi, ki je mislila, da bo z glasovi v črni skrinjici omajala moč OF. Vedeti pa moramo, da vsi glasovi v črni skrinjici niso reakcionarni, ampak so nekateri vrgli kroglico vanjo tudi iz osebnega nasprotstva do nekaterih kandidatov.

Sekretar Osvobodilne fronte tov. Miha Marinko je v svojem članku z dne 12. dec. t. l., ko je analiziral volitve v Sloveniji, stavil pred članstvo OF in pred nas vse bodoče naloge, Poudaril je zlasti, da je treba brez prestanka nadaljevati in dopolnjevati uspehe, ki smo jih dosegli z volitvami, da nove ljudske odbore usposabljamo in jim pomagamo v izvrševanju njihovih težkih nalog, ker se bodo od njihovega dobrega dela hitro občutili blagodejni rezultati v dviganju blaginje in v zadovoljevanju potreb delovnega prebivalstva. Utrjevati moramo enotnost Osvobodilne fronte, da bo ta naša vseljudska organizacija res vodja vsega političnega, gospodarskega in kulturnega življenja na vasi in v mestu.

Spodaj objavljamo rezultate po volivni udeležbi v procentih od najslabšega do najboljšega Krajevnega ljudskega odbora.

	za OF	brez liste
Ljubo	66.78%	33.22%
Stara Fužina	70.11%	28.89%
Srednja vas	79.81%	20.19%
Zg. Gorje	81.45%	18.55%
Begunje	83.53%	61.47%
Mošnje	83.84%	16.16%
Ribno	84.80%	15.20%
Podnart	84.02%	15.98%
Kamna gorica	86.50%	13.50%
Spodnje Gorje	86.96%	13.04%

Obrat:	Neoprav. izostanki:	Bolniški dnevi:
Brezje	88.66%	12.34%
Koprivnik	87.76%	12.24%
Radovljica	88.44%	11.55%
Bled	88.85%	11.15%
Kranjska gora	89.52%	10.48%
Lancovo	89.54%	10.46%
Dovje-Mojstrana	91.43%	8.57%
Lesce	91.69%	8.31%
Gozd-Martuljek	92.33%	7.67%
Rateče	92.60%	7.40%
Polje-Bohinj	93.37%	6.63%
Kropa	93.47%	6.53%
Žirovnica	94.13%	5.87%
Boh. Bistrica	94.72%	5.28%
Bohinjska Bela	95.22%	4.78%
Bl. Dobrava	96.20%	3.80%
Podhom-Zasip	96.68%	3.32%
Jesenice	96.97%	3.03%
Srednja Dobrava	97.03%	2.97%
Hrušica	98.18%	1.82%
Skupno	**88.82%**	**11.18%**

Ing. Torkar Janko:

Železarna nekdaj in danes

Maršal Tito je v svojem govoru ob priliki svečane otvoritve mladinske proge Šamac—Sarajevo naglasil, da pomeni graditi socializem „ustvariti za vsakega državljana življenjske pogoje, vredne človeka — ustvariti mnogo novih tovarn, industrializirati in elektrificirati državo, ustvariti nove šole, dvigniti državo na najvišjo tehnično stopnjo."

Korak k temu je bila nacionalizacija tovarn in izvedba agrarne reforme. Zemlja veleposestnikov je bila izročena tistim, ki jo obdelujejo, tovarne privatnih kapitalistov so prešle v last države, t. j. delovnega ljudstva. Dobiček ne gre več v žepe posameznih kapitalistov, temveč v korist skupnosti, za dvig življenjske ravni naših delovnih ljudi.

Jasna zavest o tem, da smo danes sami gospodarji svoje usode, da delamo za sebe, da ni več izkoriščanja, ta zavest nam zagotavlja pravi odnos do dela, do ljudske imovine in vseh ostalih priborjenih pridobitev.

Nekateri pa tega nočejo razumeti. Njihov odnos do dela in do ljudske imovine je napačen, ker je tak, kakor je bil pred letom 1941 v stari kapitalistični Jugoslaviji. Ne dajo v svoje delo vseh svojih umskih in fizičnih moči. Od skupnosti samo zahtevajo, dajejo pa le toliko, kolikor morajo zaradi splošne delovne kontrole v podjetju. Tem veljajo naslednje besede.

Elementarne neprilike, katastrofalno pomanjkanje padavin in zaradi tega povzročeno pomanjkanje energije, so omejile delo po raznih obratih. Privatni kapitalist bi to vprašanje nekdaj in tudi danes rešil zelo enostavno. Pravzaprav bi to zanj sploh ne bilo vprašanje. Brezdušno bi postavil delavca na cesto, mu dal neplačan dopust. Prav nič ga ne bi brigalo, kako bo delavec, iz katerega je v času polnega obratovanja iztisnil maksimum dobička, živel v tem času neplačanega dopusta. Njega je namreč zanimal delavec samo toliko časa, dokler je mogel izkoriščati njegovo delovno silo. V času zastoja se zanj ni brigal. Vedel je dobro, da bo delavec spet prosil za delo, ko ga bo potreboval. Pri veliki brezposelnosti je bil kapitalist brezpogojno gospodar položaja. Posebej še, ker so razni izdajalci interesov delavskega razreda, služeč kapitalistu, skrbeli za to, da ni moglo priti do enotnega nastopa niti v najbolj kritičnih primerih.

Danes pa se podjetje zanima za delavca, za njegovo življenje v tovarni in izven nje. Veliko skrb posveča prehrani in stanovanjskim prilikam delavca in nameščenca. Ustanovitev posebnega obrata preskrbe in prehrane delavstva, organizacija tega obrata, napori članov kolektiva tega obrata in sindikalne podružnice ter vodstva podjetja za zagotovitev zadostne prehrane in ureditev stanovanj, jasno govore o velikanskih spremembah odnosov, ki so rezultat uspehov narodno-osvobodilne borbe.

Ob nastopu suše, velikega pomanjkanja vode, ob skrčenju obratovanja, ki ga je diktiralo pomanjkanje električne energije in pogonske vode, je nastalo težko vprašanje. Sproščeno je bilo veliko delovne sile. Vprašanje je bilo v tem, kje in kako zaposliti to sproščeno delovno silo, da niti delavec, niti podjetje ne bi trpela škode. Kakšno delo naj izvršimo, da bo delo prostih rok v korist skupnosti. Vodstvo podjetja je skupaj s sindikalno podružnico pretresalo vprašanje in našlo ugodno rešitev: del ljudi zaposliti na izkopu za nove investicije, ostali del pa poslati v druge železarne, kjer bi s svojim znanjem ogromno koristili pri proučevanju kadrov, s svojimi nasveti povečali produktivnost dela in pospešili racionalizacijo naših podjetij.

Povdariti moramo veliko zavednost večine delavcev, zaposlenih pri vročem delu v valjarnah. Ni jih bilo strah prijeti za delo na terenu. Zgrabili so za krampe in lopate. Pridno in veselo so se podali na delo, ker vedo, da delajo zase, da delajo za povečanje železarne. Smejijo se tistim, ki škodoželjno pripovedujejo o slabih izgledih razvoja jeseniške železarne. Zavedni delavci pa krepko delajo in imajo samo eno skrb: „Kdaj bomo dosegli plan tudi v valjarni, če ne bo dežja? Jeklarna je dosegla plan, mi ne moremo zaradi pomanjkanja vode. Hočemo delati železo, hočemo dati železo naši industriji. Če ga ne moremo dati doma, ga bomo dali v drugih naših železarnah."

Ta večina delavcev se namreč dobro zaveda, da z zastarelo tehniko ne moremo graditi socializma. Treba je dati ljudstvu s čim manjšim trudom čim več in čim cenejših proizvodov. Za to pa je potreben nov način dela, so potrebne moderne naprave. Delavci predlagajo izboljšave dela, vlagajo predloge za modernizacijo obratov in racionalizacijo procesov. Rezultate misli vsega kolektiva je treba uporabiti v korist ljudstva, v korist gradnje, racionalizacije procesov in dviga strokovnih kadrov. Dolžnost in pravica vsakega delavca je, da opozarja na škodljive pojave v obratih, da svetuje in sodeluje pri modernizaciji podjetja. Nov način dela se pojavlja v medsebojnem tekmovanju posameznih obratov, dnin, skupin in posameznikov. Delavci v medsebojnem tekmovanju presegajo norme. To tekmovanje veča produkcijo, zboljšuje produktivnost dela in ustvarja pravi odnos do dela. Uvedba norm predstavlja nedvomno velik napredek v naši produkciji in nam daje prednost pred kapitalistično proizvodnjo.

Seveda pa je še dovolj nerodnosti v našem tekmovanju in delu. Napačna razdelitev dela, slaba evidenca, neodgovornost pri delu, napačen odnos do dela in ljudske imovine, pomanjkanje delovne discipline itd., vse to ovira naše tekmovanje in zmanjšuje naše uspehe. Brezbrižnost za spoznavanje plana, za izpolnjevanje plana, delavca na poslednjem mestu moti tekmovanje, napravlja tekmovanje enolično in nezanimivo ter šablonsko.

Vse te napake bo v precejšnji meri odpravila nova, višja oblika socialističnega tekmovanja, višja oblika organizacije produkcije, kar daje našim delovnim ljudem možnost, da daleč presegajo produktivnost dela kapitalistične industrije. Ta nova oblika organizacije je **brigadni sistem.**

Po zgledu mladine v rudarskih revirjih in drugih tovarnah pristopa tudi naša mladina k organizaciji dela po brigadah. Brigadni sistem bo omogočal boljšo organizacijo dela, boljšo razdelitev sil, boljšo kontrolo in evidenco. Brigadni sistem bo odpravljal neupravičene izostanke, prinašal zanimanje za plan in dvigal zavest odgovornosti do dela.

Najboljši naši delavci bodo ponosni na svoje delo, zavedajoč se, da izražajo najlepše svojo ljubezen do domovine in prispevajo največ k izvedbi petletnega plana s pristopom k delu po brigadnem sistemu. Naloga mojstrov, tehnikov in inženirjev ter vseh množičnih organizacij v podjetju pa je, da gibanje za uvedbo brigadnega sistema, ki ga v prvi vrsti z navdušenjem sprejema naša mladina, podprejo in mu nudijo vso pomoč. Le na ta način bomo mogli zadovoljivo rešiti težke probleme, ki jih stavlja pred nas izvedba petletnega plana. Premalo bi namreč bilo petletni plan doseči — moramo ga preseči. To pa se nam bo posrečilo le s stalnim iskanjem in uvajanjem boljših sistemov dela in organizacije.

Industrijski magazin

Industrijski magacin, ki je last delovnega kolektiva jeseniške železarne, ima nalogo, da najhitrejše, najcenejše in najboljše oskrbi delavstvo z vsemi življenjskimi potrebščinami. Magacin je razvil že več poslovalnic na Jesenicah in v okolici. Vendar s tem ne moremo biti zadovoljni in je nujno potrebno, da se čimprej odpre še nekaj poslovalnic v krajih, kjer stanujejo delavci železarne. V teh poslovalnicah bodo kupovali delavci in nameščenci železarne, njihove družine, upokojenci in vdove padlih borcev, ki so bili zaposleni v tovarni.

Ker ima industrijski magazin že preko 10.000 potrošnikov, je v njihovem interesu, da se sami uvrstijo v **najbližje** poslovalnice. S tem bodo preprečili dosedanji naval v glavni poslovalnici

Moderna stanovanjska hiša na Plavžu, ki jo je zgradila Železarna po osvoboditvi za svoje delavstvo.
Foto: Slavko Smolej.

„Kašti“ na Jesenicah. Vodstvo magazina pa si je zadalo kot najvažnejšo nalogo, da bo v vseh poslovalnicah zadostna možna količina vsakovrstnega blaga. Seveda pa vodstvo magazina te naloge ne bo moglo opravljati zadovoljivo, če ne bodo člani sindikalnih podružnic nudili potrebne pomoči. Dolžnost članov je, da o tem razmišljajo in preko referentov za preskrbo in prehrano stavljajo predloge za čimboljšo in hitrejšo trgovsko mrežo. Na ta način bomo služili skupnosti, istočasno pa sebi pripravljali boljše življenjske pogoje.

Racionalizatorjem in novatorjem
posvečajmo večjo skrb

Racionalizatorjem in novotarjem moramo posvetiti več zanimanja in jim nuditi tudi potrebno strokovno pomoč.

Racionalizacija delovnih postopkov in izboljšanje kvalitete izdelkov sta bistvena skrb in dolžnost sleherne proizvodne enote. To je trdna in gotova pot navzgor.

V jeseniški železarni, naši delovni skupnosti, smo pokrenili v akciji predlogov za izboljšanje dela vsestransko sodelovanje v iskanju in izvedbi izboljšav. Iz statističnih pregledov je razvidno, da so se odzvali sodelavci iz vseh delovnih mest in smo prejeli že nad 400 predlogov, med katerimi je bila večina takoj uporabnih in že prinašajo gospodarsko korist. Mnogo je bilo med predlogi tudi podvigov, ki so omogočili nemoteno obratovanje posameznih obratovalnic, ki so ustanovili nadomestek za prej izključno uvožene predmete in so tako utrdili domačo proizvodno moč. Vsaka tehnična izboljšava prinaša s seboj tudi olajšanje dela in tako neposredno dobro za delovnega človeka.

Gospodarska, socialna in moralna bilanca tega širokega sodelovanja je razveseljiva, razveseljiva tembolj, ker je pokrenjena in realizirana ideja zanimanja in ustvarjanja pri vseh sodelavcih delovne skupnosti. Predlogi za izboljšanje dela dokazujejo, da smo nehali hoditi samo na „šiht“, da opravimo v nekem odkazanem času neko odkazano delo, temveč, da imamo v naših kovačnicah nov odnos do dela.

Manj zadovoljiva pa je ugotovitev, da se racionalizatorjem in novatorjem posveča premajhna pozornost. Izgleda, kakor da bi bila stvar več ali manj le predmet predlagateljev samih. Večkrat že kar v malodušju opozarjajo na svoje zamisli, prednašajo popise in nepopolne skice, ki jih pač lahko začrtajo na svojem nepripravnem delovnem mestu in brez strokovne pomoči. Kdaj se bo neki kdo pobliže zanimal za to stvar!?

Ni dovolj, da se predlog vpiše, da se površno pregleda, oceni z neko nagrado, ali pa, ker ni neke stvari pri rokah, odloži in prepusti — predlagatelju. Važna je strokovna pomoč, važna je izvedba. Prva skrb in prva čast za vse obratovodje, tehnike in mojstre mora biti racionalizacija in novatorstvo v obratu. Čeravno manjka časa, ga mora biti za ideje izboljšanja vedno toliko, da se predlogi preštudirajo in vsestransko podprejo. Tudi neizvedljivi predlogi lahko včasih sprožijo ustrezno zamisel. Zanimanje in podpora s te strani sta prvenstveno potrebni.

Racionalizacija in novatorstvo sta prvenstveno važni v naši proizvodnji. Sodelovanje v tem smislu moramo poživiti in strokovno podpreti. Ako drugače ne gre, naj se ustanovi poseben referat, ki bo usmerjal to važno in častno vzpodbudo pri delovni skupnosti.

Kr.

Naši masovni sestanki
niso pravilno zajeli porazdelitve narodnega dohodka

Dnevno beremo v časopisju poročila, kako so posamezni okraji pristopili h korekturi narodnega dohodka kmetijskih gospodarstev, kako so ugotovili višino tega dohodka in kako so postavili pravilno sorazmerje med malim in velikim kmetom. Če o našem okraju še ni bilo govora o tem, to še ne pomeni, da je pri nas vse v najlepšem redu.

Okrajni ljudski odbor je že v začetku novembra pričel s predpripravami za popravo prvotno izvršene odmere. Komisija, ki je bila določena, da izvrši razrez narodnega dohodka na posamezne Krajevne ljudske odbore, je zbrala vse razpoložljive statistične podatke, ki naj bi služili kot pokazatelji za pravilen razrez. Na podlagi vseh teh pokazateljev je izvršeni razrez narodnega dohodka na KLO prdstavljal stanje kmetijstva v našem okraju, istočasno pa postavil pravilno razmerje med posameznimi KLO, med posameznimi vasmi. Tako so bili nižinski kraji ocenjeni mnogo višje kot višinski, kar je pač nujna posledica različnih vrst zemlje, različne lege, klime itd. t. j. različnih donosov.

Če je bilo na ta način mogoče vsaj približno izvršiti globalni razrez narodnega dohodka okraja na posamezne KLO, pa nikakor ni mogoče na isti način porazdeljevati ta dohodek naprej — namreč za zeleno mizo — na posamezna kmetijska gospodarstva.

Okrajni ljudski odbor je v ta namen sklical po vseh KLO sestanke članov davčnih komisij ter pozval k sodelovanju pri individualnem razrezu narodnega dohodka predvsem aktiviste in objektivne gospodarske strokovnjake, ki naj bi s svojimi izkustvi in poznavanjem stvarnih razmer v svojih vaseh pripomogli k pravilni popravi prvotne odmere. Na ta način ugotovljene osnove pa naj bi dokončno obdelali in event. popravili še masovni sestanki, katerih konkretna naloga je bila, postaviti pravilna sorazmerja še tam, kjer bi davčna komisija z ostalimi sodelujočimi to iz kakršnihkoli ozirov prezrla.

In uspeh tega dela? Ugotoviti moramo, da še zdaleka ni zadovoljiv. Kje so vzroki neuspehov?

Glavni vzrok, da delo ni bilo izvršeno tako, kot bi moralo in bi lahko bilo izvršeno leži predvsem v naših davčnih komisijah KLO, njihovem sestavu, njihovem oportunizmu in njihovi nezavednosti. Te komisije so bile setavljene večinoma iz srednjih in večjih kmetov, ki so skupaj z „gospodarskimi strokovnjaki“ (veliki kmetje) že v načelu odklanjale kakršnokoli popravo prvotne odmere, zavedajoč se, da bi pri pravilni ocenitvi narodnega dohodka predvsem morali seči v svoj žep. Navajali bomo samo dejstva.

Nekateri člani davčnih komisij n. pr. v KLO Dovje-Mojstrana in KLO Gozd so se pri tem „spomnili“ na svojo prisego, ki so jo položili ob prvem zasedanju v septembru oziroma oktobru in svetohlinsko vztrajali na tem, da svoje prisege ne morejo prelomiti, čeprav jim je bila dokazana nepravilnost prvotne odmere. Podobni so v nekem smislu onim imovitejšim kmetom iz KLO Žirovnica, ki so se na masovnem sestanku trkali na svoje prsi, češ, koliko so žrtvovali za narodnoosvobodilno borbo. Znano pa je, da so prav ti ljudje dva dni preje prinesli na odsek za finance OLO potrdilo, da so v letu 1943 oddali partizanom 10 kg krompirja in 4 klobase. Zahtevali so, naj se to upošteva pri plačilu davkov. V nekaterih KLO n. pr. v Stari Fužini pa člani davčne komisije sploh niso smatrali za potrebno, da bi se udeležili zasedanja. Zastopniku KLO, ki jih je o tem obvestil, so izjavili, da imajo dovolj drugega važnejšega dela. V KLO-ih, kjer so davčne komisije sicer sodelovale, pa so se v nekaterih primerih pokazale težnje članov komisij, da bi večino poviška po popravi prevalili na pleča malih kmetov po načelu: „Boljše je, da povišek 20.000 din razdelimo na 15—20 malih kmetov, kot pa da ga plačamo trije veliki“ itd. Davčne komisije v KLO Brezje, Sp. Gorje, Boh. Srednja vas, Kranjska gora, pa so enostavno izjavile, da ljudje nimajo denarja in da je vsako ugotavljanje narodnega dohodka brezpredmetno in nesmiselno. Nihče od teh članov ni pomislil, da plačuje delavec in nameščenec davek od vsakega svojega dohodka. Zato je napačno mišljenje takih davčnih komisij, da naj kmet plača davek le takrat, če je kaj prodal. Davčna osnova je **dohodek gospodarstva** in ne samo morebitni prihranek, ali trenutna plačilna zmogljivost.

Značilni primer nepravilnega postopka pri popravi odmere imamo v KLO Boh. Bistrica. Pri prvotni odmeri so bili dohodki iz voženj prenizko zajeti. Namesto, da bi davčna komisija ugotovljeni in nezajeti višek porazdelila na **vse tiste**, ki so vozili, je enostavno zvišala za celotno sumo dohodke voznikom, za katere je Državna gozdna uprava že dostavila višino njihovega zaslužka v letu 1946, katera višina je bila pravilno ocenjena že pri prvi odmeri. S takim nepravilnim postopanjem je davčna komisija povzročila, da so ti vozniki — popolnoma zasumljivo odpovedali pogodbe z Državno gozdno upravo; šele ko jim je bilo na skupnem sestanku pojasnjeno, so vozniki zopet pričeli z delom. Tako neodgovorno delo davčnih komisij slabi davčno moralo zavezancev in jih po nepotrebnem razburja.

Tudi masovni sestanki v večini primerov niso prinesli zaželjenega uspeha, niso popravili napak davčnih komisij. Glavno besedo na teh sestankih so imeli zopet veliki kmetje, ki so „zaradi pomoči malim kmetom“ slednje tako preparirali, da se niti oglasiti niso upali, čeprav so bili v večini. Veliki kmetje so nastopali kot advokati, predlagali znižanje davčne osnove dobrim znancem, ki naj bi jih zagovarjali potem, ko bi prišli sami na vrsto. Masovni sestanki so sploh potekali v večini slučajev v taitvi stvarnih dohodkov iz bojazni pred davčno obremenitvijo. Šele v diskusiji o čistih donosih posameznih gospodarstev so nekateri priznali pravilnost davčne osnove, vendar pa so svoje izjave takoj umaknili, čim jim je bila prikazana davčna obremenitev. Ko se dokazanim dejstvom in javnemu razpravljanju o višini dohodkov nikakor niso mogli izogniti so n. pr. v KLO Mošnje proglasili za norca tistega, ki si je izmislil tak način ugotavljanja narodnega dohodka. Ko je kmet iz istega KLO izjavil, da je sam vodil točno evidenco o pridelku krompirja in ugotovil pravilnost ugotovljenega dohodka, so vsi padli po njem naj bo tiho.

Slično je bilo v Kranjski gori, ko so na masovnem sestanku dokazovali, da so krave večinoma jalove in da imajo kmetje samo izgubo s svojimi kmetijami. Rekli so, da bodo poklali vse kure. Ko pa so bili ti ljudje pozvani, da bi sami **določili** narodni dohodek posameznika, so se umaknili in izjavili, da to ni njihovo delo. Nič boljše ni bilo v Sp. Gorjah, kjer bi zastopnika finančnega odseka skoro dejansko napadli, ko jim je razlagal način in pomen poprave narodnega dohodka. Omenimo naj še masovni sestanek na Bledu, kjer so se zavezanci zanimali sicer za poedine primere, o popravi narodnega dohodka v celoti in primerjanju tega dohodka med posameznimi gospodarstvi pa niso hoteli nič slišati. Veliko nezavednost so pokazali tudi zavezanci na Brezjah. Nahujskani od nekaterih velikih kmetov so šli tako daleč, da so sestavili resolucijo na Okrajni izvršilni odbor, v kateri protestirajo proti visoki odmeri davka.

Iz vsega navedenega sledi, da so se korekturi odmere upirali predvsem veliki kmetje, dočim so mali svoje dohodke priznavali in tudi svoje obveznosti plačali. Sicer je res, da so v nekaterih KLO ravno ti pošteni mali kmetje padli pod vpliv vaških mogotcev, ki si predstavljajo, da so še vedno na starih pozicijah, a ravno to nam nakazuje naše naloge za bodočnost. Potrebno je, da bodo v vseh in ne samo v nekaterih KLO pristopili volivci z razumevanjem za splošne potrebe k odmeri davčnih bremen.

Za to pa bo potreba še mnogo politične vzgoje, posebno našega obrtnika in našega kmeta, da bomo o pravilnosti našega dela prepričali tudi one, ki še do danes morda stoje ob strani. Šele potem bomo lahko rekli, da si je vse ljudstvo v našem okraju samo odmerilo svoje davke. Naloga naših masovnih organizacij, naših novih ljudskih odbornikov in vsega našega aktiva pa je, da izvedemo to čim preje.

Nalim.

Prve mladinske brigade
v Železarni Jesenice

Med številnimi obvezami, ki jih je mladina Železarne sprejela pred volitvami je tudi ta, da bodo ustanovili mladinske brigade in z novim načinom dela strmeli za tem, da se še bolj dvigne proizvodnja Železarne. Mladina se namreč zaveda, da je prav ona poklicana, da pokaže ostalemu delavstvu novi odnos do dela po brigadnem sistemu in da ustanovi tzv. „mladinske brigade" kjer-koli bo to mogoče. Ta obveznost naše mladine ni enostavna stvar, če pomislimo, da zahteva prevzem dela v svoje roke, posebno v nekaterih obratih, veliko strokovno sposobnost. Treba je velike prevdarnosti in resnosti.

Mladina **kamnoloma** je bila prva, ki je ustanovila mladinsko brigado pri kopanju in nalaganju apnenca. Delo na tem metu sicer ne zahteva velike strokovne sposobnosti, a prav to je pozitivno vplivalo, da je že v prvih dneh uspelo preseči postavljeno normo. Ta prvi uspeh, ki ga je mladina dosegla, ji je dal še več moči za nadaljnje delo in uspeh se je iz dneva v dan večal.

Mladinec Šorl Vinko se je v prvih dneh izkazal najboljšega v svoji skupini. Kljub temu, da fizično ni najmočnejši, je dokazal, da se postavljena norma lahko preseže, če se v delo vloži le nekoliko požrtvovalnosti in veselja do samega dela. Brigadni sistem je pri ostalih delavcih dvignil enako zavest do dela, kajti videli so požrtvovalnost mladincev in dosežene uspehe. Začelo se je medsebojno tekmovanje. V osemnajstih dneh decembra so brigade v kamnolomu presegle normo za 73.000 kg, v kateri količini pa je Šorl Vinko sam udeležen s 24.000 kg apnenca. Ostali mladinci, pa tudi starejši so sledili njegovemu zgledu in visoko prekoračili normo.

Druga mladinska brigada je bila ustanovljena v **opekarni** pri rezkalnem stroju za izdelovanje opeke. Od 15. novembra, ko je bila brigada ustanovljena, je dnevno presegala normo za 30—40%. Ko so mladinke, ki delajo na rezkalnem stroju, napravile nad strojem napis „Mladinska brigada", se je kmalu pojavil tudi napis „Starinska brigada". To pomeni, ustanovitev druge brigade starejših delavk, ki so pričele tekmovati z mladinsko. V tem plemenitem tekmovanju so mladinke dosegle to, da se je odpravilo predčasno zapuščanje delovnega mesta in je bil stroj v pogonu polnih osem ur, kljub dopoldanskemu odmoru.

Tudi mladina **Martinarne** ni hotela zaostati. Čeprav delo pri martinovih pečeh zahteva veliko znanja in strokovne sposobnosti, je šla mladina preko te ovire zavedajoč se, da je potreba po martinarskem kadru zelo velika. Radi slabih peči mladina sicer ni dosegla zaželjenih uspehov, vendar ji je prav to dalo novih pobud za bolj načrtno delo, s katerim bo dosegla postavljene cilje.

Veliko zanimanje za mladinske brigade vlada tudi v ostalih oddelkih Železarne, ki bodo ustanovljene takoj, čim bodo zato dani pogoji.

Proglasitev udarnikov
pri „Gradisu" na Jesenicah

Dne 20. decembra zvečer je bila v jedilnici Gradisa na Jesenicah slavnostna proglasitev udarnikov in podelitev nagrad najboljšim delavcem. Proslavo je otvoril predsednik sindikalne podružnice Peterman Jakob. Ko je pevski zbor odpel nekaj pesmi, je šef gradilišča ing. Mandeljc Drago razglasil rezultate dela, ki jih je podjetje doseglo v tem letu. Zlasti je dosegel velike delovne uspehe pri gradnji stanovanjskih blokov na Plavžu, kamor se bodo v najkrajšem času vselili naši delavci in se bo s tem do gotove mere rešil stanovanjski problem Jesenic.

Naslov udarnika je prejelo 12 tovarišev. Pri tem je zanimivo, da so ta častni naslov — heroja dela — prejeli tudi priučeni zidarji in tesarji, kar dokazuje, da tudi nekvalificirani delavec, če čuti v sebi polno zavest do dela, lahko doseže najvišje priznanje. Nadalje je med udarniki pet mladincev, izmed katerih so trije vajenci, ki so presegli norme in dokazali ogromno zanimanje za čimprejšnjo usposobljenost na strokovnem polju.

V imenu OSS-a je udarnikom in celotnemu delovnemu kolektivu čestital tov. Lempel Milan. Častitke so izrekli še zastopnik direkcije Gradisa in Enotnih sindikatov gradbenih delavcev. Slednji je izjavil, da Gradis na Jesenicah kljub temu, da je dosegel velike uspehe, ni še dosegel svojega letnega plana. Ako bi sindikalna podružnica polagala še več pozornosti tekmovanju in evidenci tekmovanja bi bil delovni uspeh v prvem letu Titove petletke še večji.

Proslavo je zaključila kulturno-prosvetna skupina z enodejanko „Vrnitev" in komedijo „Analfabet".

Podjetju Gradisa in njegovemu delovnemu kolektivu k uspehu iskreno čestitamo in mu želimo še večjega delovnega poleta k obnovi porušenih Jesenic in rešitvi stanovanjskega vprašanja.

Za omiljenje stanovanjske stiske se na Plavžu gradijo novi stanovanjski bloki. Zida „Gradis" po najmodernejšem načinu. Foto Slavko Smolej

Kako se žene
v jeseniškem okraju pripravljajo na II. kongres

V vsem jeseniškem okraju se žene z vso vnemo in veseljem pripravljajo na II. Kongres AFŽ Jugoslavije. Povsod so v teku predkongresni sestanki, na katerih žene ugotavljajo rezultate svojega dela in si v zvezi s kongresom postavljajo nove obveznosti.

Tako so žene v Mojstrani sklenile, da bodo KLO-ju pridno pomagale pri delih, ki jih bo ta organiziral. Priredile bodo predavanje o II. kongresu AFŽ, da bo sleherna žena na vasi seznanjena o pomenu kongresa za vse žene. Priredile bodo dve gledališki predstavi, napravile pa so že 30 parol v zvezi s kongresom.

Žene v Lescah so napovedale tamkajšnji sindikalni podružnici kot najmočnejši organizaciji tekmovanje v zvezi z nalogami, ki jih postavlja pred nas petletni plan. Uredile so vaško knjižnico, napravile pri tem 213 prostovoljnih delovnih ur. Imajo svoj študijski krožek, ki ga žene pridno posečajo. Sedaj so organizirale šivalni tečaj, ki se vrši enkrat tedensko. Ob koncu tečaja bodo priredile razstavo svojih izdelkov.

Tudi žene na Gorjušah bodo v kratkem pričele s šivalnim tečajem. Organizirale bodo predavanja o vzgoji mladine.

Jeseniške žene so sprejele tudi precej drugih obveznosti. Tako so na terenu Podmežaklja osnovale delovno brigado za izvedbo planskih obvez in napovedale vsem ostalim terenom tekmovanje. V letu 1948 bodo uredil Dom igre in dela v bivši Klinarjevi vili, dalje otroške jasli in otroško igrišče. Osnovale so lasten pevski zbor, v načrtu pa imajo razna predavanja in tečaje. Udeležujejo se tekmovanja v pridobivanju naročnic za „Našo ženo", „Kmečko ženo", „Ženo danas" in Obzornik.

V Nomenju so žene organizirale tečaj za šivanje. Tedensko bodo bralni večeri, masovnega študija pa se bodo redno udeleževale. Propagirale bodo revijo „Našo ženo" in „Kmečko ženo". Dopisovale bodo z antifašistkami na Koroškem. Dobiček prireditve, ki jo bodo same organizirale, bodo uporabile za elektrifikacijo vasi.

Žene v Dvorski vasi pri Begunjah imajo tečaj za pletenje, v kratkem pa bodo organizirale tudi tečaj za šivanje in krpanje. K tem tečajem so pritegnile tudi mladinke. Uvedle bodo bralne večere.

14. decembra je bil predkongresni plenum AFŽ jeseniškega okraja. Udeležilo se ga je 227 žen-aktivistk. Sprejele so več obvez, zlasti so sklenile, da bodo vložile vse svoje sile za utrditev organizacije OF in AFŽ. V času predkongresnih priprav bodo ugotovile, koliko žena še ni vključenih v OF, zvišale bodo članstvo OF ter prispevale za socialni fond in patronate. Za uspešno izvedbo petletke bodo po vseh odborih organizirale delovne brigade žena, ki bodo sodelovale pri delih na gradiliščih, cestah, vodovodih, kanalizacijah, pri gradnji kulturno-prosvetnih domov, šol, otroških igrišč, domov igre in dela ter otroških jasli.

Žene naših vasi bodo sodelovale pri melioraciji zemljišč, pri čiščenju pašnikov, pri pogozdovalnih akcijah in pri gradnji zadružnih domov na vasi. Razvile bodo široko propagando za napreden način obdelave zemlje, za čimvečjo

uporabo selekcioniranih semen in umetnih gnojil. Skrbele bodo za higieno in čistoto vasi. Predvsem pa bodo posvetile pozornost sestavi in izvedbi krajevnih planov in nudile vsestransko pomoč Krajevnim ljudskim odborom pri izvrševanju istih.

Žene bodo priredile vrsto tečajev in predavanj. Zavezale so se, da bodo v predkongresnem času na področju vsakega odbora AFŽ izvedle vsaj en tečaj in dve poljubni predavanji. Povečale bodo število bralnih krožkov, okrepile že obstoječe knjižnice in vključile čimveč žena v masovni študij. Utrjevale bodo povezavo med domom in šolo ter posvetile vso skrb vzgoji mladega kadra.

Organizirale bodo dopisniško mrežo po vseh odborih in tovarnah. Število naročnic „Naše žene" in „Kmečke žene" bodo dvignile na tako višino, da bo jeseniški okraj na tretjem mestu v Sloveniji. Razen tega bodo propagirale tudi „Ženo danes" in „Obzornik". Povsod, kjer še ne obstojajo aktivi, jih bodo takoj organizirale.

Pomagale bodo utrjevati povezanost med delavkami in kmeticami in bodo v povezavi s sindikati skupno reševale vsa pereča vprašanja delavk-mater.

Vse delegatke na navedenem jeseniškem plenumu so se obvezale, da bodo še v teku tedna seznanile vse žene v svojih krajih o pomenu II. kongresa AFŽ, da bodo sprejete sklepe do potankosti izvedle, in da bodo neumorno delale na politični izgradnji naših žena in mladink.

Tovarišice! Obveze, ki smo si jih zadale, niso lahke, vendar pa jih bomo v slogi in strnjenosti v naši organizaciji v roku izvršile. Zasledujmo izvajanje teh obvez. Rezultate bomo objavljale v prihodnjih številkah našega časopisja.

Okrajni odbor AFŽ.

Žena v službi jeseniškega kolektiva

Značilne spremembe nove družbene ureditve prav posebno čuti žena. Poleg ostalih velikih sprememb je zanjo vsekakor najvažnejša enakopravnost žene. Ta enakopravnost prihaja do izraza pri sodelovanju jeseniškega kolektiva kovinarjev, kjer se je žena kot enakopraven član družbe vključila v gospodarsko izgradnjo naše dežele.

Če se ozremo nazaj v čase, ko je bila jeseniška tovarna last tujih kapitalistov, lahko ugotovimo, da je tedaj le redkokatera žena imela vstop v tovarno. Če je katera imela srečo, da je po protekciji dobila službo v zavijalnici, kot snažilka ali nameščenka, je bila za svoje delo mnogo slabše plačana kot moški. Na odgovorna in samostojna mesta pa žena pred vojno sploh ni imela dostopa. Danes pa, ko je tovarna postala last skupnosti, so se tudi ženi odprla vrata tovarne. To enakopravnost so zavedne žene že v precejšnji meri izkoristile. Preko 800 žena je zaposlenih v tovarni, od teh je samo 194 nameščenk, vse ostale, t. j. preko 600, pa dela v produkciji ramo ob rami z moškimi.

Pri zaposlitvi žena v produkciji pa ne moremo prezreti zastarelih predsodkov nekaterih vodij obratov in mojstrov, češ da žena ne spada v produkcijo itd. Ti predsodki so se izkazali kot popolnoma neutemeljeni. Dosedanja praksa je pokazala, da so žene na gotovih mestih pravtako sposobne kot moški. Žene imajo dovolj energije, veselja in discipline za delo. Dejstvo, da imamo tudi žene-udarnice, dokazuje, da se žene v polni meri zavedajo svojih dolžnosti pri graditvi socialističnega gospodarstva. Kot primer navajamo trikratno udarnico tov. **Hafner Marijo z Jesenic,** ki ni polna delovnega elana samo v železarni, ampak je zelo aktivna tudi izven delovnega časa pri obnovi porušenega mesta. Pa tudi ostale sodelavke se z uspehom udeležujejo tekmovanja. So funkcionarke v pododborih, pomagajo pri kulturno-prosvetnem delu in socialnem udejstvovanju. Izven tovarne pa nastopajo kot fizkulturnice, sodelujejo pri gledališču, posvečajo vso svojo skrb vzgoji otrok in jih vzgajajo v duhu novega časa. Zavedajo se, da je treba dati domovini take ljudi, ki bodo znali ceniti žrtve, ki so jih naši narodi dali za osvoboditev, za oblast delovnega ljudstva.

Gm.

Tekmovalni polet kovinarjev

Že v preteklem letu obnove se je organiziralo v kolektivu jeseniških kovinarjev medobratno tekmovanje, ki se je letos še bolj poglobilo in utrdilo. Doseženi so bili že lepi uspehi. Z vstopom v prvo petletko so imeli kovinarji že mnogo izkušenj v organizaciji tekmovanja, tako da danes tekmujejo med seboj posamezni obrati, oddelki in posamezne izmene. Pripravlja pa se tekmovanje tudi med posamezniki.

S pravilno organizacijo tekmovanja se je doseglo, da so nekateri obrati več mesecev pred rokom izpolnili letošnji plan. Tako je obrat opekarna že 26. septembra dosegel svoj letni plan in sicer predvsem zaradi dobre organizacije dela, pravilnega pojmovanja socialističnega načina proizvodnje, zlasti pa zaradi velike borbenosti vseh članov sindikalne organizacije tega obrata. Drugo mesto v izpolnitvi plana zavzema obrat Žična valjarna, ki je izpolnil obveznost v oktobru. Tudi ta kolektiv zasluži vso pohvalo, saj je budno zasledoval rezultate medobratnega tekmovanja na velikem grafikonu, ki prikazuje dnevni, mesečni in letni porast produkcije — uspehe storilnosti. Sledijo obrati Livarna, Martinarna itd., ki naj služijo ostalim za vzgled.

Prepričani smo, da bi tudi drugi obrati n. pr. Javorniška valjarna pokazali lepše uspehe, če ne bi nizkovodno stanje vplivalo na proizvodnjo električne energije. Tekmovalni polet javorniških obratov je zelo velik. S tem dokazujejo delavci na Javorniku svojo zavednost in požrtvovalnost, dokazujejo sposobnost boriti se tudi v težkih neprilikah,, dobro vedoč, da pot v socializem ni lahka stvar, da pa je častna in nujna.

Poleg medobratnega tekmovanja, katerega uspehi se razglašajo mesečno v Titovem domu, ne smemo prezreti velikega delovnega poleta naših **udarnikov.** Ti so v prvih vrstah, v prvi borbeni liniji za dosego in presego plana. Tudi te se proglaša mesečno v Titovem domu. Besedo udarnik slišiš v tovarni vsak dan. Vsi zavedni delavci želijo in hočejo postati udarniki, ker se zavedajo, da so najboljši graditelji socializma, graditelji boljšega in srečnejšega življenja.

Razen tekmovanja v proizvodnji si pododbori napovedujejo med seboj tudi druga tekmovanja, ki imajo predvsem namen dvigniti kulturno raven jeseniškega kovinarja. Tudi v tem so bili doseženi lepi uspehi. Najvažnejše je vsekakor tekmovanje, ki ga je napovedal pododbor prometnega oddelka. To tekmovanje zahteva čimboljšo ureditev rdečih kotičkov, čimvečje število predavanj, uspešnih sestankov, čimvečjo udeležbo strokovnih tečajev itd. Bije se borba za prvo mesto. Zmagovalcu bo dana prehodna zastavica.

Pomembno je bilo tudi desetdnevno tekmovanje med pododbori o tehnično-higienski zaščiti dela. V tem so bili doseženi nepričakovani uspehi, saj je bilo predloženih preko 400 zamisli o manjših tehničnih in higienskih izboljšavah.

Omeniti je treba tudi tekmovanje pri gradnji metalurške šole. Tu kovinarji s prostovoljnim, udarniškim delom tekmujejo med seboj. Najboljši pododbor bo na koncu tekmovanja prejel prehodno zastavico v trajno last.

Poudariti moramo tudi medobratno tekmovanje v nogometu, kjer je zmagala mehanična delavnica in prejela lepo darilo.

Zaradi popolne slike pa moramo vedeti, da imamo med seboj brezpomemben procent nergačev in zaviračev, ki pa jih bo življenje pustilo zadaj, ali pa jih kot zavestne nepoboljšljivce pregazilo. To so predvsem oni, ki so hlapčevsko klečeplazili pred oblastniki stare in gnile Jugoslavije, krivili hrbet in lizali pete okupatorju. Njim je tuja vsaka misel za skupnost. Toda tudi brez njih bomo — kakor v času borbe — ustvarili srečno življenje. Zavedni delavci jih dobro poznajo in jih bodo v „Jeseniškem kovinarju" razkrinkavali.

T. & K.

Delovna varnost in disciplina v Železarni

Prepogoste nezgode v obratih tvorijo najbolj bolečo stran naše velike delovne skupnosti. V zadnjih desetih mesecih letošnjega leta smo dosegli največje število smrtnih nesreč, kar jih pomni kronika železarne v tako kratkem času. V tej dobi je bilo 6 smrtnih primerov. Med ponesrečenimi so trije delavci, ki so bili že dolga leta zaposleni v tovarni. Po dva smrtna primera beležita energijski oddelek in promet, po enega pa cevarna in Javornik I. Največ žrtev zahtevajo žerjavi, lokomotive in valji. V splošnem je bilo v oktobru največ nezgod v konstrukcijski delavnici in na Javorniku I, in sicer s 4.03% od staleža, sledi plavž s 3.08% itd., dočim livarne, laboratorij in personalni oddelek ne izkazujejo v oktobru nobenih nezgod.

Vseh nezgod v oktobru je bilo 128 ali 2% od staleža, pri katerih je bila potrebna zdravniška pomoč. Nezgode povzroča prevelika utesnjenost obratov, ki niso zgrajeni za tako visok stalež delavstva. Seveda leži krivda tudi na neizkušenosti, pa tudi neprevidnosti novih delavcev, ki so pred kratkim prišli iz podeželja v tovarno na delo. Za omejitev nezgod je treba storiti vse, kar je mogoče. Smrtne nezgode pa nam naj bodo v opomin in svarilo, da tako ne more iti dalje.

Razen o nezgodah pa je treba poudariti tudi pomanjkanje delovne discipline. To nedisciplniranost moramo pri korenini zatreti. S točno analizo in evidenco bomo nazorno pokazali, kateri obrat in kateri poedinec hoče živeti v breme delovne skupnosti.

Isto velja tudi za namišljene bolnike, ki s svojimi pogostimi izostanki slabijo udarno silo, izpodkopavajo temelje našega socialnega zavarovanja in nadlegujejo že itak preveč obremenjene zdravnike. V naši novi državi se bolnemu izkazuje vsa potrebna zdravniška pomoč in nega. Dogajajo pa se škodljivi, včasih naravnost namerni primeri, da t. zv. „bolniki" opravljajo doma težka dela in prejemajo zato bolniško podporo.

Posebno poglavje kršenja delovne discipline tvori predčasno zapuščanje delovnih mest. S tem se povzroča velika škoda. Stroji stoje v času, ko je vsaka minuta dragocena. Nekateri delavci že četrt ure pred koncem dnine postajajo v bližini glavnega izhoda, zlasti je za to vrsto nedisciplniranosti grajati posamezne mladince, ki ob znaku sirene kar nedostojno planejo na cesto. Danes odhajajo vlaki z Jesenic tako, da lahko vsak pravočasno brez drenjanja pride na postajo. Kot vzor postavljamo tu starejše, vestne in zavedne delavce, ki zadnji zapuščajo svoja delovna mesta.

Spodnja tabela nam za oktober točno prikazuje neupravičene izostanke in bolniške dni v procentih:

Obrat:	Neoprav. izostanki:	Bolniški dnevi:
Kamnolom, apnenica	0.73%	3.20%
Plavž	0.74%	5.54%
Jeklarna	0.68%	8.57%
Livarne, model,-mizarna	0.10%	4.74%
Javornik I	0.55%	8.65%
Javornik II	0.21%	7.38%
Javornik III	0.46%	6.68%
Žična valjarna	**0.77%**	6.50%
Žičarna, varilna žica	0.55%	**9.06%**

Žebljarna, zavijalnica	0.07%	5.70%
Hladna valjarna	0.31%	8.97%
Cavarna, jeklovlek	0.41%	4.68%
Mehanična delavnica	0.22%	4.67%
Konstrukc. delav.-montaža	0.43%	5.07%
Energijski oddelek, instal.	0.20%	6.42%
Gradbeni oddelek	0.62%	5.99%
Laboratorij	0.06%	3.87%
Promet	0.34%	6.32%
Opekarna	0.42%	8.60%
Tovarniška zaščita	0.02%	4.39%
Metal. ind. šola	0.21%	1.86%
Ekonomat	0.01%	2.49%
Nameščenci	0.08%	1.98%
Skupaj	0.41%	6.23%

Navedeni procenti, izraženi v dnevih, znašajo 706 dni neupravičenih izostankov in 10.694 bolniških dni.

Nadalje je iz tabele razvidno, da je imela žična valjarna najvišji izostanek, ekonomat pa najnižji. Največ bolniških dni je imela žičarna, najmanj metalurgična industrijska šola. Seveda del procentov zamud povzročajo tudi vlaki, ki prepozno prihajajo na Jesenice.

Sindikat in mladina

Na raznih konferencah se stalno poudarja, da mora biti najtesnejša povezava med sindikalno in mladinsko organizacijo.

V našem okraju imamo 5 Krajevnih sindikalnih svetov, v nobenem pa ni ustanovljena mladinska komisija. Kljub navodilom in urgencam KSS-i niso pristopili k ustanovitvi te komisije. Krivda je tudi mladinskih funkcionarjev in mladincev sploh, ki se neutemeljeno bojijo prevzemati raznih odgovornosti.

Mi, mladina, se moramo jasno zavedati, da bomo morali nujno nekoč nadomestiti starejše, da je bodočnost v naših rokah, da je naša prisotnost potrebna pri vseh množičnih organizacijah, zlasti še v sindikalnih. Zaradi tega se morajo mladinci vključiti v vse sindikalne odbore in komisije, da so z delom teh odborov in komisij seznanjeni, da se v njih zgrajujejo.

V marsikakem našem podjetju še niso postavljene norme, ki so osnova za pravilno rast produkcije. Mladina naj da vzpodbudo za vzpostavitev norm, naj takoj priskoči na pomoč.

Tudi pri ustanavljanju mladinskih brigad so velike težkoče zaradi neumestnih predsodkov, češ, da se pri nas te brigade ne morejo izvesti. Vidimo pa, da obstojajo razne akordne skupine, ki bi jih nadomestila mladina, ako bi ji bilo dodeljeno strokovno vodstvo. Na ta način bi se mladina kmalu priučila delu in mladinska brigada bi bila ustvarjena.

V podjetjih okraja je tudi premalo strokovnih tečajev. Edino Železarna Jesenice je stvar pravilno razumela. Nujna potreba pa je, da se taki tečaji ustanovijo v vseh naših podjetjih in sicer dogovorno z upravo podjetja in sindikalno organizacijo. Dolžnost mladine pa je, da pri ustanavljanju teh tečajev pomaga in jih redno poseča. Stojan Vladimir

DOPISI

Primorskim otrokom — za 29. november

V tekmovalnem načrtu so se žene jeseniškega okraja obvezale, da bodo zbrale najmanj 2000 din in za ta denar kupile šolske potrebščine pionirjem najbolj prizadetih krajev Primorske kot darilo za praznik 29. novembra.

Pri izvrševanju te obveze so pokazale izredno ljubezen do primorskih sirot žene v Bch. Bistrici, na Javorniku, Srednji Dobravi, Potokih, Bledu, Koroški Beli, v Stari Fužini, Ljubnem, Rovtih, Dvorski vasi in vsi odbori gornjesavske doline. Zbranih je bilo 11.395 din. Nekateri odbori so zbirali za posebej določene namene. Tako so žene iz Lesc namenile zbirko otrokom iz Čepovana, iz Krope pa vasi Otlica pri Ajdovščini. To ljudstvo je od vsega početka podpiralo naše borce, vsled česar je golo in boso moralo zapustiti svoje domove, ki jih je okupator požgal, ljudi pa odvlekel v taborišča. Žene iz Krope so ženam iz Otlice napisale tudi pismo, v katerem izražajo svojo hvaležnost in priznanje hrabrosti in trpljenja v borbi za priključitev k FLRJ. Ostale zbirke pa bodo poslane pionirjem osnovnih šol Šentviška gora, Logje, Kobarid, Sečla, Grahovo in drugim, kjer je večina otrok brez staršev.

Prešern Rezka

Naši malčki v Domu igre in dela

Na Jesenicah in v Kropi imamo dva domova igre in dela za naše najmlajše. K temu bi žene rade naglasile še tole: V novi Jugoslaviji smo žene postale enakopravne. Z razvojem industrializacije in elektrifikacije je ljudska oblast tudi ženam dala možnost zaposlitve, dala možnost dela v produkciji, dala možnost udejstvovanja pri izvedbi petletnega plana. Nastalo je vprašanje, kam z otroki v času zaposlitve. Problem je bil rešen s tem, da so se začeli ustanavljati domovi igre in dela. Pri tem pa beležimo dobre in slabe strani.

Organizacije AFŽ so bile med prvimi, ki so zahtevale čimprejšnjo otvoritev doma, bile med prvimi pri dovozu opeke, zbiranju raznega materiala. Žene so opravile nešteto prostovoljnih ur. Pri izvrševanju te svoje domovinske in materinske ljubezni pa so pri nekaterih naletele na nepričakovani odpor. Odpor pri nekaterih — materah. Te nepoučene žene so na žalost zapadle vplivu tistih, ki jim ni všeč naša ljudska oblast in naš gospodarski razvoj. Ti — bivši okupatorjevi hlapci — so prišepetavali ženam-delavkam, da jim ljudska oblast hoče vzeti otroke, njih pa poslati na delo kdo ve kam.

Danes pa, ko sta v našem okraju odprta dva domova igre in dela, se zapeljanim odpirajo oči.

Naši malčki v Domu igre in dela na Jesenicah. Veseli pogledi otrok dokazujejo prijetno bivanje.

Vidijo, da se otroci v teh domovih najbolje počutijo, da jim domovi nudijo vsaj toliko, če ne več, kot domača oskrba, da domovi v polni meri nadomestujejo mater v času njene odsotnosti. Prav to nam daje vzpodbudo, da dogradimo še več takih domov, da bo vsaka ženamati brez skrbi za svojega malčka med njenim delom v tovarni ali na polju. P. R.

Aktiv LMS v RADOVLJICI

V zadnjih mesecih leta se je delo v aktivu LMS na nižji državni gimnaziji v Radovljici nekolko poživelo. Odbor se sestaja štirinajstdnevno. Sklenjeno je bilo, da tesneje sodelujemo z izvenšolsko mladino. Tako je imel aktiv gimnazije že več skupnih sestankov vse mladine, na katerih smo obravnavali način učenja za čim boljše uspehe v šoli, reševali vprašanje fizkulturnega udejstvovanja in naše pomoči pionirjem gimnazije. Naštudirali smo igro „Mladost očetov", katere čisti dobiček smo uporabili za nabavo rutic in zastavic pionirjem. Sodelovali smo tudi pri proslavi rojstva nove Jugoslavije 29. novembra in izvedli zaobljubo pionirjev ter jim razdelili rutice in zastavice. Vsa mladina in pionirji gimnazije so stoprocentno vključeni v Pomladek Rdečega križa. Izvedli smo tekmovanje v fizkulturnih panogah med 3. in 4. razredom gimnazije v 6 disciplinah. Zmagala je ekipa 4. razreda z malo razliko 6 točk. Predvidevamo, da še bolj poživimo učne krožke, politični študij za mladince in mladinke, pionirje pa bodo njihovi voditelji seznanili s pionirskimi nalogami, ki jih imajo do šole in do domovine.

Blejska mladina pri kulurno-prosvetnem delu

Blejska dramska družina ima že staro tradicijo. Po osvoboditvi je zopet pričela z delom, vendar je bilo stalno slišati tožbe, da so na odrih samo stari igralci, mladine pa, ki bi lahko prevzela kake vloge, ni na oder. Dosedaj je bil ta očitek deloma upravičen, a s pričetkom nove sezone je mladina z veseljem stopila v dram-

Miha Klinar:

KNJIŽNICA TE PRIČAKUJE . . .

Tovariš, knjižnica te pričakuje. Knjiga naj postane Tvoja najpriljubljenejša tovarišica v dolgih zimskih večerih. Rad bi nekoliko pokramljal s teboj o knjigi, ki se v njej skriva vsa širna lepota človeškega žitja, vsa globina človeškega spoznanja. Človek, žejen jasnega pogleda, se ne bo nikdar ločil od nje.

Naj ti povem zgodbico, ki sem jo doživel sam in ki mi bo ostala vedno v spominu. Po osvoboditvi je v našo edinico prišla izpopolnitev. Stari borci so bili demobilizirani in odšli domov, na njihovo mesto pa so prišli novi iz različnih krajev naših republik.

Kapetan Igor je sedel sklonjen nad seznami, ki so prišli iz bataljonov. Število nepismenih tovarišev je bilo visoko. Torej zopet borba z nepismenostjo! . . . Igorjeve sinje oči so se odtrgale od papirjev in pogledale tovariše, ki so pisali pri mizah. Ti so, kot da bi se zgovorili, pogledali plavolasega kapetana. Ta je spregovoril:

„Tovariši spet bomo imeli borbo z nepismenostjo. Število nepismenih je visoko."

„Tudi pri prejšnjih tovariših je bilo visoko, a smo nepismenost popolnoma odpravili. Tudi pri teh jo bomo. Sedaj nam bo mnogo lažje. Prakso imamo."

Napravili so načrt in delo po bataljonih se je pričelo. Bilten, list edinice, je poročal o borbi proti nepismenosti. Novodošli tovariši so pokazali veliko zanimanje. V nekaj mesecih so se naučili cirilice in latinice ter sprejemali vase slovnična pravila. Z zlogovanjem besed so pričeli brati „Borbo" in „Narodno Armijo", potem pa vedno bolj prodirali v skrivnost napisanega stavka in članka. Tedaj so pričeli sami pisati članke v Stenčas in ti članki so romali na štab združenih edinic . . .

Urednik biltena se je sklanjal nad goro člankov. Njegov obraz se je zadovoljno smehljal. Za to številko biltena je bilo dovolj izbire. V roki je držal svinčnik, postavljal vejice, pilil nerodno izražene stavke in jim dajal pravilen smisel. Nad vsakim člankom se je kratko zamislil, v vsakem je našel košček duše človeka, ki ga je pisal. O, neizmerno bogastvo se skriva v teh dušah, krvava doživetja vojnega časa, radostna zavest svobodne domovine in dela za boljše življenje našega ljudstva. A ne samo to. Iz člankov borcev veje vera v zmago pravice na vsem svetu, kjer bo odpravljeno izkoriščanje človeka po človeku.

Urednik se je zamislil nad vsem tem. Zavest novega življenja ni napolnila samo misel, ampak tudi srce . . . Zopet se je sklonil nad papirje. Bral je kratek člančič, ki ga je napisal tovariš, ki se je šele pred meseci naučil pisati:

„. . . Že včasih sem gledal časopis, sem gledal knjigo. Toda kaj je bilo to takrat zame? Bel papir in sive vrstice, drugega nisem razumel. V vojni, ko ni bilo cigaret, sem zavijal v tak papir s sivimi vrsticami tobak. Tako so delali tudi

ski krožek in aktivno sodeluje. S tem bomo na Bledu polagoma dobili nov igralski naraščaj.

Razumljivo je, da je bilo spočetka nekoliko smeha in zadreg, ker smo bili precej okorni, sedaj pa smo se že razgibali in razživeli. Glavno je, da imamo veselje do nadaljnjega dela. Ponosni bomo, če bomo tudi mi mladi pripomogli k poživitvi dela in k dvigu kulturnega nivoja. Z delom bomo dokazali, da to niso prazne besede.

Odbor OF v Mošnjah

Dne 18. decembra je bil sklican v Mošnjah sestanek odbora OF. Na ta sestanek so telefonično pozvali okrajnega sekretarja OF in ga prosili, da se sestanka zanesljivo udeleži. Okrajni sekretar se je vabilu odzval, ko pa je zvečer prišel v Mošnje, sta ga tam čakala samo dva člana odbora OF, ostalih pa ni bilo na spregled. Kaj bomo o takem odboru rekli, ko danes trdimo, da so odbori OF vodje vsega političnega, gospodarskega in kulturnega življenja na vasi? Ni čuda, če v takem kraju postanejo ljudje plen tistih protiljudskih elementov, ki jim cilji in delo odborov OF niso po volji. Zastonj je potemtakem jadikovanje takih odborov, da je „z ljudmi težko delati“ in „da ljudje nimajo smisla za javno življenje“. Zgoraj navedena dejstva pa zgovorno pričajo, da ne leži krivda v ljudeh, ampak izključno le na malomarnosti nekaterih odbornikov. Končno pa tudi ostale množične organizacije v Mošnjah zelo slabo delajo.

Pohodi v partizanske kraje

V nedeljo 21. decembra so se v jeseniškem okraju vršili pohodi v razne partizanske kraje. Tako se je vršila komemoracija tudi pri Sv. Križu nad Jesenicami, na kraju, kjer so leta 1945 dali svoja življenja za svobodo znani borci okraja. Svečanosti so se udeležili predvsem bivši borci ter delavsko-kmečka in šolska mladina. Predsednik MOOF Vovk Pero je v svojem govoru prikazal borbo za našo svobodo. Nato je govoril podpredsednik prezidija Ljudske skupščine FLRJ dr. Jože Rus o pomenu naše Jugoslovanske armade v zvezi s praznikom njene ustanovitve. V svojem referatu je jasno orisal vso veličino NOB in vlogo JA v času obnove in izgradnje naše domovine. Po končani proslavi si je dr. Jože Rus ogledal smučarsko žičnico jeseniških fizkulturnikov na Črnem vrhu in izrazil vsa priznanja prizadevanju Jeseničanov pri njihovem požrtvovanlem delu.

Z uredniške mize:

Prosimo vse čitatelje „Jeseniškega kovinarja“, da sporočijo uredništvu svoje mnenje o listu, kaj vam ugaja in kaj ne. Dopisi, ki v tej številki zaradi preobilice gradiva niso prišli na vrsto, bodo objavljeni prihodnjič.

★ KULTURA IN PROSVETA ★

Knjižničarski tečaj — vzgoja novega kadra knjižničarjev

V prvih dneh decembra smo imeli na Jesenicah knjižničarski tečaj, ki ga je obiskovalo 29 tečajnikov našega okraja.

Dve tretjini ljudsko-prosvetnih svetov se je zavedalo važnosti tečaja, ena tretjina pa najbrže **ni upoštevala niti okrožnic, niti osebnih** intervencij, ki so povdarjale važnost tečaja za ljudsko-prosvetno delo, niti se ni zavedala, kako veliko pomoč bi imeli ljudskoprosvetni sveti v tečajnikih, ki so se temeljito seznanili z nalogami, ki jih petletni načrt postavlja pred naše ljudskoprosvetno delo. Med to tretjino je tudi prosvetni svet Bohinjska Bela, ki je na žalost med najslabšimi prosvetnimi sveti. Med prosvetnimi sveti, ki se niso zavedali važnosti tečaja, so še Bled, Boh. Bistrica, Lancovo, Ljubno, Mošnje, Podhom-Zasip, Rateče, Sp. in Zg. Gorje ter Žirovnica.

Gornja kritika naj bo vzpodbuda imenovanim prosvetnim svetom, da čimprej izboljšajo svoje delovanje in da bodo v resnici vršilci in organizatorji ljudskoprosvetnega dela. Mi vemo, da se naše ljudstvo zanima za prosveto, da naše ljudstvo ljubi knjigo, da jo čita zlasti sedaj v zimskem času, in prav zaradi tega je dolžnost prosvetnih svetov, da nudijo ljudstvu čimveč dobrega čtiva, čimveč dobrih iger in prireditev sploh, ki bodo vzgajale našega človeka v duhu, ki ga zahteva družbeni razvoj.

Tečajniki, ki so obiskovali knjižničarski tečaj, so pokazali veliko zanimanje in so obljubili, da se bodo z vso požrtvovalnostjo posvetili **knjižničarskemu poslu. Vzgajali se bodo sami** s pomočjo lastnega branja knjig, kulturnih pregledov iz naših časopisov in revij, zlasti knjižnih poročil, ter s pomočjo knjižničarskega sveta, **ki bo začel delovati meseca januarja pri Okraj**nem prosvetnem svetu.

Teh nasvetov naj se držijo tudi knjižničarji onih prosvetnih svetov, ki se niso udeležili knjižničarskega tečaja.

Knjižničarski tečaj je bil prvi korak na tem področju, da vzgojimo nov kader knjižničarjev, ki ne bodo samo dajalci knjig, ampak bodo posredovali in priporočali ljudstvu tako knjigo, ki bo rodila bogate sadove pri vzgoji našega človeka.

Mladina in fizkultura

Že med narodno-osvobodilno borbo še bolj pa po osvoboditvi se je polagala velika pažnja vprašanju aktivizacije in vzgoje mladine. Treba ji je bilo dati pestrih, mikavnih oblik dela in udejstvovanja, ki pa mora imeti svoje vzgojno jedro. Ena izmed takih oblik dela pa je brez dvoma fizkultura, ki nosi v svojem jedru telesno in duhovno vzgojo.

V jeseniškem okraju je fizkultura delno dosegla svoj cilj, vendar pa je še marsikje premalo zainteresiranosti in premalo resnega dela, kar je največkrat vzrok neuspeha. Dosedanja statistika članstva je pokazala, da je od približno 42.000 prebivalcev okraja 2850 članov fizkulture, t. j. 6.6%. Od tega je 67% delavcev, 8% kmečke mladine, 15% dijakov in 10% intelektualcev. Te številke nam jasno povedo, da je fizkultura v našem okraju zelo razširjena in da je postala v resnici last ljudstva. Vendar pa majhen procent članov fizkulture iz **kmečkega stanu** stvarno ne odgovarja današnjim ciljem fizkulture. Tu bi se predvsem omejili na dve stvari, na dva vzroka temu nedostatku. Prvič mladinska vodstva po vaseh niso še do danes razumela pomena fizkulture, drugič pa se niso niti sekretarijati fizkulturnih društev dovoljno povezali z mladinskimi vodstvi in z njimi skupno reševali problem fizkulture.

Že letošnje tekmovanje za fizkulturno značko dokazuje premalo resnosti fizkulturnih vodstev in odgovornih za tekmovanje. Isto bi mogli reči tudi o mladinskih vodstvih, ki niso dovolj pripomogla k boljšemu uspehu. V roku se je prijavilo 819 tekmovalcev za fizkulturno značko, danes tik pred zaključkom pa je bilo doseženih komaj 280 značk. Čeprav je bilo to začetno tekmovanje, brez izkušenj, vseeno ni bilo dovolj agitacije. Največ značk je dosegla FD Kropa (48). Ta številka je večja kot so jih dosegli FD in aktivi v Begunjah, Radovljici, Hrušici, Kranjski gori, Žirovnici, na Bledu in v Mojstrani skupaj. Novemu tekmovanju bo zaradi tega treba posvetiti več pažnje, zlasti tudi sami organizaciji izvedbe polaganja norm. Fizkulturna značka mora postati last slehernega fizkulturnika.

Po okraju se razširja napačno mnenje, da se nekateri kraji ne morejo baviti s fizkulturo, da so posamezna društva preveč oddaljena od vasi itd. Tako mnenje je v osnovi zgrešeno. Povsod se lahko goji fizkultura, treba je samo dobre volje. To je potrdila Kmetijska šola v Podvinu, ki je pred kratkim ustanovila svoj lasten aktiv. Samoiniciativno so si nabavili mrežo in žogo za odbojko, lahkoatletsko orodje in se pričeli v prostem času baviti s fizkulturo. Istotako se pripravlja mladina v Stari Fužini, da ustanovi svoj lastni fizkulturni aktiv. Imeli bodo planinsko, plavalno, brodarsko in streljaško sekcijo. Ta dva primera mladinskih fizkulturnih aktivov sta jasen dokaz, da se s pravilnim pristopanjem k mladini da vzbuditi veselje do fizkulture.

Nasproten primer pa je bil na Dovjem-Mojstrani, kjer je mladina izgubila veselje udejstvovanja po krivdi nedelavnosti sekretariata. Mladinci iz Mojstrane žele in zahtevajo dobrih fizkulturnih voditeljev, ki bi delo pri njih dvignili. Na bodočih občnih zborih naj bo naloga mladine predvsem ta, da izvoli v sekretariat tudi predstavnike mladine, ki bodo znali vnašati fizkulturnega duha med svoje tovariše.

Najboljše društvo v našem okraju je FD Gorje, ki ima v svojem sekretariatu in odboru 16 mladincev in mladink. V tem društvu je mladina skoraj 100%-no prevzela vodstvo društva v svoje roke s predsednikom Žemva Lovrom, državnim smučarskim prvakom v teku, na čelu. V Gorjah in Bohinju bodo mladinci v kratkem dogradili 30 metrsko skakalnico. SFD „Jože Gregorčič“ na Jesenicah je zgradil žično železnico na Črnem vrhu. Sekretarijat je v to delo vložil ogromno truda. Tudi tu je mladina pomagala pri gradnji žičnice.

Z dobro voljo — naprej!

Božič Joško.

moji bratje, tako je delal moj oče, ki sem ga nekoč vprašal, komu služi ta papir s sivimi vrsticami. Dejal mi je, da je to za brezdelne ljudi, ki nimajo nobenega dela. Niti pomislil nisem, da se skriva v teh vrsticah toliko koristnega in lepega za človeka... Danes znam brati in vem, da sem še pred kratkim kot slepec hodil po svetu. Kdor ne bere, je kakor slep. Vedno bom bral časopise in knjige. Nadomestil bom vse, kar mi stara Jugoslavija ni hotela dati. Naša Jugoslavija, Titova Jugoslavija mi je odprla oči. Zato bom delal zanjo in jo branil...“

Urednik se je zamislil. Nekdo je potrkal. Vstopil je fant s temno poltjo in rjavkasto-črnimi očmi. Pozdravil je in se postavil mirno.

„Tu so članki iz drugega bataljona!“

Urednik jih je sprejel in vprašal:

„Poznaš tovariša Atanasoviča?“

„To sem jaz.“

„Ti si se šele pred kratkim naučil pisati in brati?“

„Da.“

Dolg pogovor se je razvil med obema. Urednika je zanimal ta temnopoltni fant, ki mu je razodeval povest svojega življenja. Na koncu mu je zadal vprašanje:

„Ali boš vedno bral časopise in knjige?“

Črnookemu so se zasvetlikale oči. Raztegnil je usta v zdrav, bel nasmeh.

„Vedno! Saj kdor zna brati in ne bere, je ravno toliko kot nepismen!

*

Da! Kdor zna brati in ne bere, je kakor nepismen! — Slepec je, ki jadikuje nad težavami vsakdanjega življenja, slepec je, ker ne more že sedaj spoznati jasne poti v boljše življenje delovnega človeštva.

Pri nas v Sloveniji sicer ni nepismenih, vendar kažejo statistike knjižnic, da premalo, premalo beremo.

Na policah knjižnice so knjige, na policah je tvoj oddih, tvoje znanje in spoznanje. Sezi po knjigah, tovariš! Zaradi tebe so pisane, tvoje so, kakor je vse tvoje, kar danes gradijo naše roke in ustvarja naš razum.

Uredništvo in uprava: Jesenice, Titov dom. — Izhaja dvakrat mesečno. — Odgovorni urednik: Gasar Verko, Jesenice.

Tisk Gorenjske tiskarne v Kranju.